

uitging *dat* Hitler in het westen zou aanvallen (generaal Reynders deed dat niet, in tegenstelling tot zijn opvolger, generaal Winkelman), ging er óók van uit, dat die aanval over Nederlands grondgebied uitgevoerd zou worden. Menigeen onder die hoge militairen had geen aarzeling om op de toekomst vooruitlopende contacten met de Geallieerden aan te knopen. Zij die dat deden, voelden zich niet geremd door juridische overwegingen waar een Hitler zijn schouders over placht op te halen. Hun was duidelijk dat, zodra Hitler zou aanvallen, het land in een situatie zou komen te verkeren, zo benard als wellicht nog nooit in zijn lange en bewogen historie het geval geweest was: hoe kon men die het beste opvangen? Hoe kon men, door in het *heden* de samenwerking met de *toekomstige* Geallieerden te bevorderen, het land in die toekomst in een zo goed mogelijke staat van tegenweer brengen?

Wij pretenderen niet, dat dit op de toekomst vooruitlopend beleid consequent en over de gehele linie gevoerd is: dat zal nog blijken. Maar wie meent dat met de neutraliteitspolitiek zoals de minister-president en de minister van buitenlandse zaken die in het publiek formuleerden (de eerste met een onvoorwaardelijk geloof in haar doeltreffendheid, de tweede niet zonder een gezonde twijfel) het laatste woord gezegd is, vergist zich. Er is in werkelijkheid meer geschied. De Nederlandse militaire attaché in Parijs en de marine-attaché in Londen hebben met goedvinden van generaal Winkelman en admiraal Furstner met name in de maanden maart en april '40, maar wat de militaire attaché betreft, ook al eerder, stappen ondernomen die wij later in dit deel nauwkeurig zullen beschrijven. Waren die stappen aan minister-president de Geer bekend geweest, dan zouden zij hem, vrezen wij, van het laatste restje van zijn slaap beroofd hebben.